

vlhora in verbinding

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad

Vlaamse Hogescholenraad

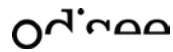
JAARVERSLAG 2015

HoGent

KdG Karel de Grote
Hogeschool

Vlaamse hogescholen: on(der)benut potentieel

Al jaren blijven studenten massaal kiezen voor de hogeschool-opleidingen die maar blijven groeien en stilaan uit hun voegen barsten. De oktobertelling van 2015 toonde weer een stijging van 2,2 %, of 2.569 studenten meer dan vorig academiejaar. Samen telden de basisopleidingen van de hogescholen op 1 oktober 2015 117.262 ingeschreven studenten. Dit betekent dat één op de twee jongeren in het hoger onderwijs vandaag studeert aan een hogeschool.

De stijging van de studentenaantallen over de afgelopen tien jaar is spectaculair: 40 % of 33.376 studenten meer. Kwaliteit, innovatie, werkzekerheid en de toekomstmogelijkheden blijven de grote aantrekkingspolen. Maar de hogescholen krijgen het financieel moeilijk door de aanhoudende erosie van de enveloppe en de besparingen. De werkdruk stijgt, het personeel wordt al eens vlugger ziek, innovatieve onderwijsprojecten worden niet uitgevoerd ...

De hogescholen vinden een extra overheidsinvestering noodzakelijk om de talenten van hun studenten en medewerkers nog beter tot ontplooiing te laten komen. De hogescholen weten dat de studievertraging of zelfs uitval nog gericht zouden kunnen aangepakt worden als er niet verder bespaard zou worden (door onderindexering, door generieke besparingen, door het niet doorrekenen van de groei), maar net geïnvesteerd zou worden. De hogescholen weten dat integratie van HBO5 opleidingen niet alleen heroriëntering en het behalen van hoger-onderwijskwalificaties uit verschillende doelgroepen zal kunnen stimuleren, maar ook dat dit het potentieel voor levenslang leren sterk zal aanzwengelen. Ook dit zal een afdoende financiering vragen, hoger onderwijs waardig.

Nog meer potentieel blijft on(der)benut. Voor het zoveelste jaar op rij moeten de hogescholen vaststellen dat overheden van alle slag zich zorgen maken om de vertaling van onderzoek naar economische activiteit en welvaart en om het gebrek aan innovatiekracht in de KMO-sector, maar daarbij het instrument bij uitstek - het praktijkgericht onderzoek van de hogescholen - niet benutten. Dit verdient meer middelen, zodat de hogescholen op vraag van het bedrijfsleven hun rol als innovator en vertaler van fundamenteel onderzoek kunnen waarmaken en zo bijdragen tot een welvarend Vlaanderen. De stages van onze studenten leiden vaak rechtstreeks tot werk en geven sterke impulsen aan de maatschappij waarin die studenten later op een verantwoorde manier hun rol opnemen als burger.

Zelfs daar waar het potentieel van de hogescholen erkend wordt, blijken vastgeroeste gewoontes en patronen moeilijk te veranderen. De hogeschoolstudenten - of het nu technologen, leraren, verplegers of IT'ers zijn - kunnen via allerlei projecten een grote meerwaarde betekenen bij ontwikkelingssamenwerking in partnerlanden van Vlaanderen of België. Samenwerking met scholen, bedrijven en gemeenschappen zorgt voor zelfredzaamheid en vooruitgang ter plaatse, maar ook voor ontplooiing en

© STEFAN DEWICKERE

JOHAN VEECKMAN VOORZITTER
MARC VANDEWALLE SECRETARIS-GENERAAL

persoonlijkheidsvorming van de student. Met weinig middelen kunnen we hier veel realiseren. Maar ook dit potentieel laat de overheid onderbenut, omdat de structuren geen of weinig middelen voor deze samenwerking voorzien. Onze gerechtvaardigde vraag om meer middelen loopt tegen eigenbelang of financiële beperkingen aan. Toch blijven we optimistisch, gesteund door het mooie wat we realiseren met beperkte middelen. We kijken uit naar het eerste miljoen euro dat ons wat meer armslag zal geven in het belang van de mensen in het Zuiden. Het laat echter nog zoveel on(der)benut.

'Never let a good crisis go to waste', zei Winston Churchill. Misschien moeten we bij gebrek aan middelen net kijken naar het potentieel dat een nieuwe start kan garanderen. Laat ons daarin investeren. De hogescholen zijn er alvast klaar voor.

Marc Vandewalle
secretaris-generaal

dr. Johan Veeckman
voorzitter

Missie

“De VLHORA is een koepelorganisatie die de belangen van de hogescholen uitdraagt vanuit een maatschappelijk breed gedragen beleidsvisie.”

- Vanuit de unieke positie als koepelorganisatie verdedigt de VLHORA de belangen van alle Vlaamse hogescholen en is daarbij de gesprekspartner van die hogescholen met de overheid.
- De VLHORA positioneert zowel in Vlaanderen als internationaal de maatschappelijke meerwaarde van de hogeschoolwerking op een krachtige en duidelijke manier. De VLHORA doet daarvoor aan actieve netwerking.
- De VLHORA maakt onderling eenduidige afspraken om de publieke middelen zo efficiënt en effectief mogelijk voor het maatschappelijk doel van de hogescholen in te zetten.
- De VLHORA faciliteert internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken.
- De VLHORA maakt zijn positie duidelijk door zijn werking te focussen op een aantal duidelijke thema's.
- De VLHORA werkt actief samen met alle partners van de VLUHR.

Inhoud

Voorwoord	1
Financieringsbeleid	4
Onderzoek, innovatie, dienstverlening en ondernemen	6
Onderwijsbeleid	8
Verpleegkunde	10
HBO5	12
Lerarenopleiding	14
Kunstenbeleid	16
Sociaal beleid	18
Kwaliteitszorgbeleid	20
Personeelsbeleid	22
Internationalisering & Ontwikkelingssamenwerking	24
ICT	25
Elektronische databanken	26
Open Education	27
VLHORA in verbinding	28
VLHORA communiceert	30
VLHORA-projecten	32
LED-netwerk	32
Instaptoetsen lerarenopleiding	34

Financieringsbeleid

JORIS HINDRYCKX KATHOLIEKE HOGESCHOOL VIVES

- Evaluatie van het financieringsdecreet
- Single Audit
- ESR-rapportering
- Heroriëntering
- Onderwijsdecreet XXV en onderwijsdecreet XXVI
- BTW op scholenbouw
- Giften en schenkingen

– *“Het financieringssysteem door de overheid zorgt vanzelf reeds voor ingebakken verarming.”*

Opnieuw besparingen in het hoger onderwijs

In 2015 ontvingen de hogescholen 666,711 miljoen euro van de overheid: een stijging van 1,25 % of 8,245 miljoen euro ten opzichte van 2014. En toch is dit niet voldoende om de stijgende kosten te dekken. De VLHORA klaagt dan ook eens te meer de besparingen in het hoger onderwijs aan.

Op 1 oktober 2015 waren er 117.262 studenten ingeschreven in de hogescholen: 2,2 % meer dan vorig jaar. Toch werd het klikmechanisme, dat ervoor moet zorgen dat de financiering de studentenaantallen volgt, uitgeschakeld.

Daarnaast steeg in 2015 de gezondheidsindex met 3 punten, maar de werkingsuitkeringen werden echter niet geïndexeerd.

De overheid voerde ook 17,699 miljoen euro lineaire besparingen door: dit is haast 3 % op de totale werkingsuitkeringen.

Ook in de bedragen buiten de enveloppe snoeide de overheid sterk:

- de Brusselmiddelen daalden verder;
- ze kende geen middelen toe voor de samenwerkingsverbanden van HBO5;
- de middelen voor studentenvoorzieningen daalden met 1,2 miljoen tot 23,223 miljoen euro.

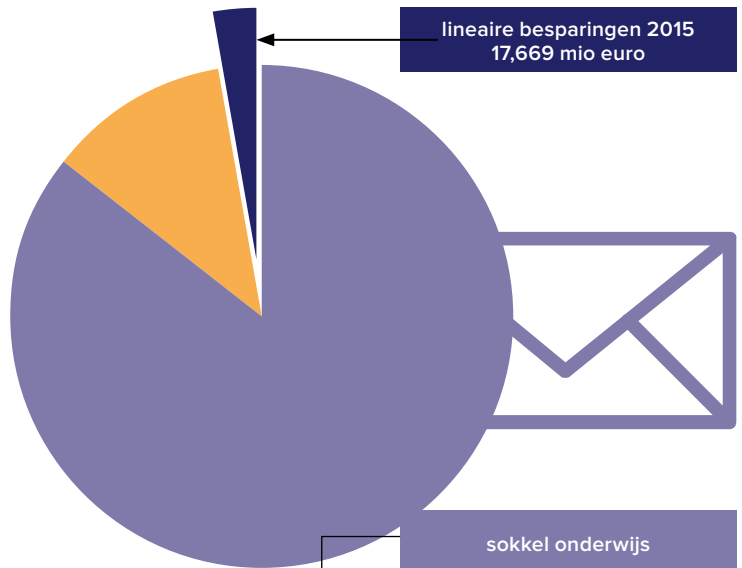
Hiernaast trof de overheid het hoger onderwijs nog meer door een bijkomende saneringsoperatie:

- in februari 2015 velde de Raad van State een arrest dat de terugvorderingen nietig verklaart van de bedragen die de hogescholen uitbetalen aan hun werknemers voor de woon-werkverplaatsingen met het openbaar vervoer en de fiets;
- sinds 1 oktober 2015 erkent de RSZ-administratie geen tijdelijk statutairen meer. Hierdoor heft ze 7 % meer patronale bijdrage op het loon van deze personeelsleden. Het bedrag dat in 2015 werd toegevoegd aan de enveloppe van de hogescholen in het kader van de staats Hervorming is hierdoor ruim onvoldoende.

De hogescholen verloren zo de afgelopen jaren meer dan 20 % van het budget per hogeschoolstudent. In 2015 beschikken de hogescholen gemiddeld nog over amper 4.872 euro per student, terwijl dat in 2009 nog 6.405 euro was.

De VLHORA en de hogescholen besloten dan ook om in 2016 een gezamenlijke actie op te zetten om meer middelen van de overheid te eisen. ■

daling in de financiering van het hogere onderwijs per hogeschoolstudent
daling van 20,71 %

totaal
666,711 mio euro

totaal enveloppe
587,766 mio euro

- sokkel onderwijs
- variabel onderwijsdeel
- SLO
- technische aanpassingen

totaal buiten enveloppe
55,204 mio euro

- aanvullende onderzoeksmiddelen
- projectmatig wetenschappelijk onderzoek
- Brussel middelen
- stuvomiddelen
- investeringsmachtigingen

Onderzoek, innovatie, dienstverlening en ondernemen

BEN LAMBRECHTS HOGESCHOOL PXL

- Convenant VLHORA-essencia
- VLHORA-onderzoekindicatoren
- Opvolging van de Vlaamse Raad voor Wetenschappen en Innovatie (VRWI)
- EU-Platform (overheidsdepartement EWI)
- Research in Flanders: brochures
- ECOOM-onderzoekdisciplinecodes
- LED-opstart binnen EFRO
- Hervorming Vlaamse innovatiediensten
- Hervorming Nationaal Contactpunt (NCP)
- ERA-Roadmap
- Plan Juncker (EFSI)
- EURASHE: RDI-project
- UASnet

– *“Hogescholen hebben traditioneel een nauwe band met het werkveld, maar worden door de overheid nauwelijks gefinancierd voor het wetenschappelijk onderzoek dat ze verrichten. Indien de Vlaamse regering meer zou investeren in het onderzoek van de hogescholen, zou de innovatiekloof, waarmee Vlaanderen al meer dan tien jaar mee wordt geconfronteerd, eindelijk opgelost kunnen geraken.”*

Hogescholen meer vertegenwoordigd in overheidsorganen Wetenschap & Innovatie

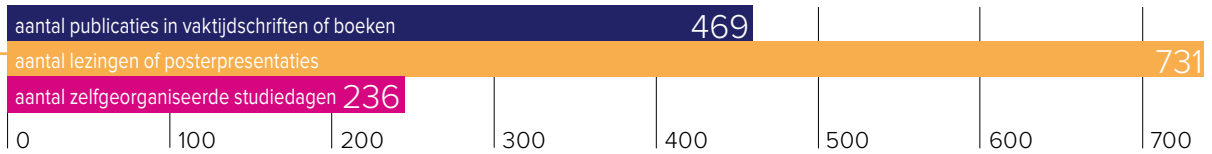
Omdat hogescholen heel sterk focussen op het werkveld en met vele profit- en non-profit-spelers in Vlaanderen nauwe banden hebben, is het onderzoek dat wetenschappers binnen de hogescholen voeren heel sterk gericht op de beroepspraktijk. Bovendien zijn hogescholen regionaal fijnmazig verspreid tot diep in de Vlaamse provincies waardoor zij heel laagdrempelige kennispoorten vormen voor het werkveld. De Vlaamse hogescholen kunnen hierdoor sneller inspelen op concrete en praktische innovatievragen van bedrijven en instituten in hun regio.

Toch is de unieke positie van het toepassingsgericht en praktijkgericht onderzoek aan de hogescholen nog te weinig bekend, voor een deel omdat de hogescholen niet of niet voldoende vertegenwoordigd zijn op beleids- en uitvoeringsniveau van allerlei onderzoeksplatformen. Daardoor hinkt ook de financiering voor deze noodzakelijke innovatieschakel achterop. De VLHORA pleit daarom voor een eigen rechtstreekse vertegenwoordiging in elk bestuursorgaan binnen de overheid dat zich buigt over wetenschap en innovatie.

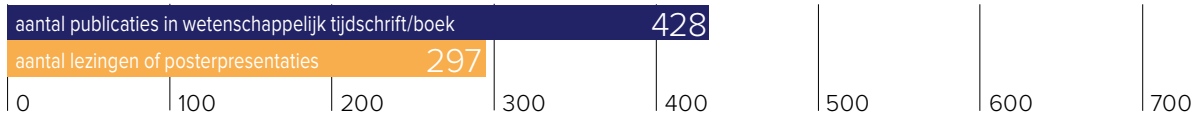
Ondertussen verwierf de VLHORA voor het eerst een eigen hogescholenvertegenwoordiging in de Raad van Bestuur van het Agentschap Innovatie door Wetenschap en Techniek (IWT). Deze overheidsdienst werd in de loop van 2015 ontbonden, maar de VLHORA bestendigde zijn zetel in het beheerscomité van het Hermesfonds van het nieuwe Vlaams Agentschap voor Innovatie & Ondernemen (VLAIO). Daarnaast legde de vorige Vlaamse regering decretaal vast dat de VLHORA ook een eigen vertegenwoordiging verdient in de bestuursraad van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI). Gezien deze raad door de Vlaamse regering hervormd wordt, wacht de VLHORA met zijn afvaardiging tot de hervorming afgerond is.

onderzoeksoutput

gerichtheid op het werkveld

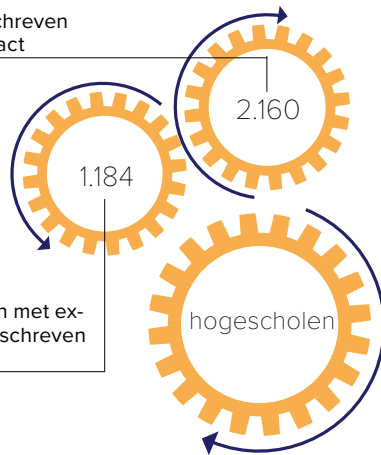
gerichtheid op wetenschappelijk netwerk

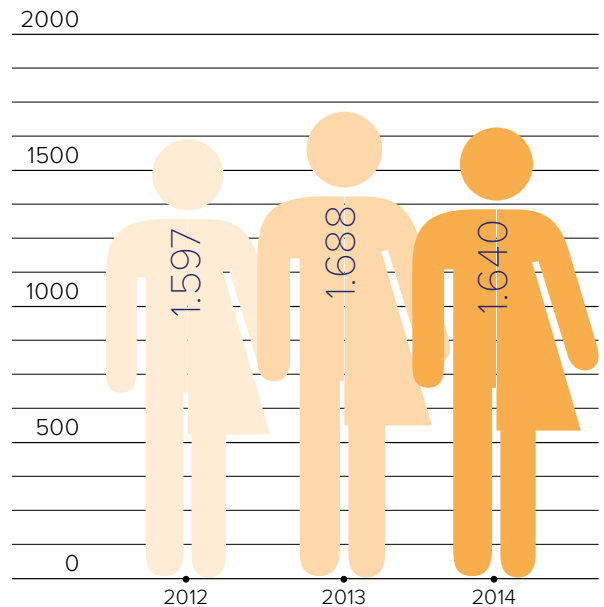
interactie met het werkveld

externe partners ingeschreven in het onderzoekscontract

unieke samenwerkingen met externe organisaties, ingeschreven in onderzoekscontract

aantal onderzoekers (m/v) aan de hogescholen

Ook in andere W&I-overlegorganen klinkt de stem van de hogescholen steeds luider. Sinds enkele jaren organiseert het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) een EU-Platform met verschillende werkgroepen en een overkoepelende stuurgroep. Dit EWI-overlegplatform besprak al een aantal jaar het Europees innovatiebeleid en hoe Vlaanderen dit beter kan benutten, maar zonder rechtstreekse vertegenwoordiging vanuit de hogescholen. Begin 2015 zag het overleg dit euvel in en vroeg het alvast hogeschoolvertegenwoordigers in de verschillende werkgroepen van het EU-Platform. Een VLHORA-vertegenwoordiging in de overkoepelende Stuurgroep van het EU-Platform van EWI wordt nog besproken. Een rechtstreekse VLHORA-vertegenwoordiging in meer bestuursraden en organen van de overheid blijft het streefdoel. ■

Onderwijsbeleid

VEERLE HENDRICKX KAREL DE GROTE HOGESCHOOL

- Oriëntering: visie en projectvoorstel instrument
- Maatregelen studievoortgang
- Mobility Windows
- Vervoltrajecten HBO5
- Academische kalender
- Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen
- Fraude studentendossiers
- Learning outcomes
- Studierendement en 'time to graduation'
- Convenant essenscia vlaanderen: werkplekieren
- Aanpassingen taalvereiste
- VLUHR-procedure macrodoelmatigheid
- Toelating studenten zonder verblijfsvergunning

— *“In de werkgroep onderwijsbeleid willen we voorstellen voorbereiden die een direct verschil kunnen maken voor de studenten. Hoe kan ervoor gezorgd worden dat het voor jongeren helder is waar ze voor kiezen? Welke incentives kunnen hun studievoortgang bevorderen? Hoe kunnen we een gelijke behandeling van studenten bevorderen, bijvoorbeeld door fraude op eenzelfde manier aan te pakken of door het toelatingsbeleid af te stemmen? De werkgroep onderwijsbeleid bereidt ook beleidsadviezen voor voor de Raad van Bestuur van VLHORA bijvoorbeeld in verband met betere procedures rond het opleidingsaanbod, of met betrekking tot een transparant opleidingsaanbod.”*

Een maatschappelijk relevant en transparant opleidingsaanbod

Hogeschoolopleidingen zijn maatschappelijk relevant. Dat bewijzen de resultaten van het schoolverlatersrapport van de VDAB. Zo had 98,4 % van de studenten met een professionele bachelor op zak één jaar na afstuderen werkervaring (cijfers 2014). Uit de jaarlijkse oktobertelling bleek ook opnieuw dat een groot aantal studenten kiest voor een STEM-opleiding (*Science, Technology, Engineering & Mathematics*), knelpuntopleidingen (zoals bepaald door RVA) en opleidingen voor knelpuntberoepen (zoals gedefinieerd door VDAB); respectievelijk 25 en 86%.

Toch blijven hogescholen gezamenlijk werken aan hun opleidingsaanbod. In 2015 voerden ze op vraag van de minister van Onderwijs volop discussie over een 'rationeel' opleidingsaanbod. Het eerder afgesproken moratorium op nieuwe opleidingen, dat ook nog voor het academiejaar 2015-2016 geldt, geeft de nodige ruimte voor reflectie hierover.

De hogescholen onderscheidden twee onderdelen of mogelijke doelen in de algemene vraag naar rationalisatie: organisatorische efficiëntie en transparantie. Ze kwamen tot de vaststelling dat ze al heel efficiënt zijn georganiseerd. De moeilijke financiële situatie zorgt ervoor dat de hogescholen sowieso geen opleidingen programmeren die te weinig studenten tellen en dus niet rendabel zijn en dat alle mogelijke aanpassingen met het oog op efficiëntiewinsten al zijn gezocht en doorgevoerd. De hogescholen vonden het evenmin opportuun om nog verder te knippen in het aantal opleidingen. De fusies die de hogescholen de voorbije jaren doorvoerden, leidden daarnaast tot een optimale organisatie.

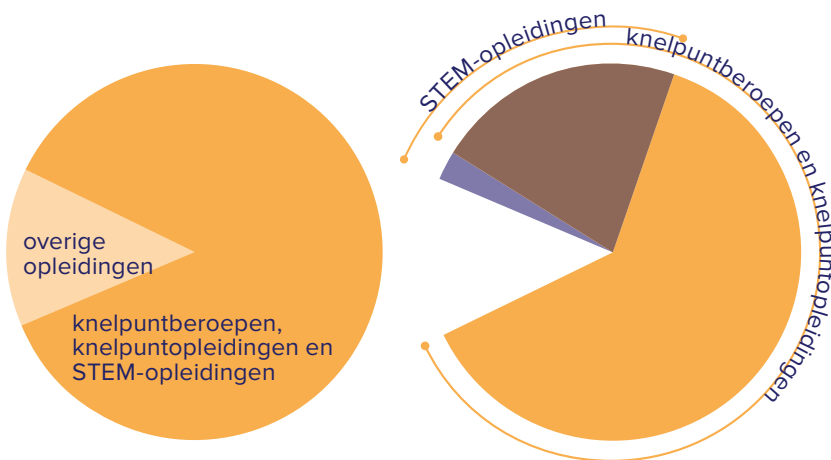
OPLEIDINGEN EN AFSTUDEERRICHTINGEN

68 professionele bacheloropleidingen **88** afstudeerrichtingen
6 academische bacheloropleidingen **30** afstudeerrichtingen
10 masteropleidingen **46** afstudeerrichtingen

STUDENTEN

111.313 studenten in professionele bachelors
5.949 studenten in academische bachelors en masters

knelpuntberoepen, knelpuntopleidingen en stem-opleidingen

STUDENTENSTEDEN

23

Met het oog op transparantie namen ze in de eerste plaats de communicatie onder de loep. Meer bepaald onderzochten ze of studenten het verschil kennen tussen een opleiding, een afstudeerrichting (die op het diploma staat) of keuzevakken of –trajecten binnen een opleiding. Zij moeten bij hun studiekeuze duidelijk weten waar ze voor kiezen. De hogescholen werkten daarom aan definities voor elk onderdeel van het opleidingsaanbod. Ook in 2016 blijven ze dit debat voeren. Het doel? Elke opleiding een grotere gemeenschappelijke stam geven en verschillen binnen eenzelfde opleiding van een hogeschool kleiner maken dan vandaag. De communicatieafspraken zijn alvast aangevuld met de belofte dat hogescholen geen afzonderlijke brochures meer maken over keuzetrajecten. ■

Verpleegkunde

MIA SAS ODISEE

- Gezamenlijk antwoord aan visitatiecommissie
- Task force uitbreiding studieomvang
- Profiel jeugdverpleegkundige
- Postgraduat en studentenaantallen

— *“De vernieuwde professionele bacheloropleiding verpleegkunde die in september 2016 voor het eerst zal aangeboden worden in onze Vlaamse hogescholen gaat veel verder dan een loutere uitbreiding van het aantal studiepunten en het aantal uren stage. Deze vierjarige opleiding bereidt studenten ten volle voor op de verantwoordelijkheid om de verpleegkundige zorg van de toekomst te verlenen en staat garant voor een erkenning van onze afgestudeerden als verpleegkundigen in de Europese Unie. Na de opleiding, die in samenspraak met alle verpleegkundeopleidingen van Vlaanderen én met het brede werkveld geconcipieerd werd, zal de nieuwe afgestudeerde maximale kansen krijgen om, zelfs internationaal, in alle sectoren van de gezondheidssector vlot werk te vinden en door te groeien, klinisch of als leidinggevende.”*

Naar een opleiding van 240 studiepunten

In 2015 maakte een visitatiecommissie op vraag van de NVAO een aanvullende evaluatie van de professionele bacheloropleiding Verpleegkunde. Concreet moest de commissie beoordelen of de opleidingen voldeden aan de Europese richtlijn die onder meer een minimum van 2300 uur klinisch onderwijs aan het bed vooropstelt. Op basis van de bijkomende informatie die de hogescholen aanleverden, besloot de commissie dat het moeilijk haalbaar is om de richtlijn volledig naar de letter te realiseren, zonder dat dit overigens afbreuk doet aan de geleverde kwaliteit.

Deze oefening heeft alle betrokken partijen wel overtuigd om te werken aan een oplossing. Een task force van het kabinet, waaraan ook vertegenwoordigers van de hogescholen actief deelnamen, legde de basis voor een uitbreiding van de studieomvang tot 240 studiepunten. Hierdoor wordt de bacheloropleiding volledig hervormd. Vanaf academiejaar 2016-2017 zullen voor het eerst studenten inschrijven in een opleiding die een jaar langer duurt.

Voor de extra stage in de eindfase wordt een nieuw concept gelanceerd: de contractstage. Tijdens deze stage zullen studenten als ‘verpleegkundigen in opleiding’ volledig meedraaien in ziekenhuizen, woonzorgcentra, de thuiszorg of geestelijke gezondheidszorg. Zo kan een afgestudeerde verpleegkundige na deze 240 studiepunten op alle diensten en alle sectoren tewerkgesteld worden. De meeste bachelor-na-bacheloropleidingen die rechtstreeks aansluiten bij de opleiding Verpleegkunde en voornamelijk daaruit rekruteren zullen dan ook worden afgebouwd. Specialisatie/ professionalisering zal wel nog kunnen via bijvoorbeeld postgraduat. De concrete modaliteiten werken de overheid, de opleidingen en het werkveld nog verder uit in overleg.

De Standaard:

· 11/09/2015: **'We willen hen verleiden om polyvalente verplegers te worden' (Peter Degadt - Zorgnet Vlaanderen)**

De bacheloropleiding verpleegkunde zal vanaf het academiejaar 2016-2017 vier jaar duren in plaats van drie jaar. Een weldoordachte en correcte beslissing, vindt Peter Degadt van Zorgnet Vlaanderen. 'Zo hebben we twee vliegen in één klap: een goede mix van opleidingen én meer studenten die verleid worden om buiten het ziekenhuis te werken.'

De Standaard / het nieuwsblad / de Gazet van Antwerpen / het belang van Limburg:

· 11/09/2015 **Bachelor verpleegkunde wordt vanaf 2016-2017 opleiding van vier jaar**

Minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V): "Studenten zullen vier jaar studeren, maar zullen een bredere opleiding krijgen, minder vervolgoopleidingen nodig hebben, meer ervaring opdoen en nog steeds na drie jaar meedraaien op de werkvloer, binnen het nieuwe concept van de contractstage."

De Tijd:

· 12/09/2015: **Voortaan vier jaar studeren voor verplegers**

Vanaf het academiejaar 2016-2017 wordt de bacheloropleiding verpleegkunde een vierjarige studie. Nu is dat nog drie jaar. Maar om te voldoen aan de Europese regels moeten toekomstige verpleegkundigen meer praktijkervaring opdoen. Daarom wordt de opleiding verlengd en komt er een contractstage aan het einde van de opleiding. Dat staat in de conceptnota 'Professionele bachelor verpleegkunde' die de Vlaamse regering gisteren op voorstel van minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) heeft goedgekeurd.

De redactie:

· 12/09/2015: **Opleiding verpleegkunde duurt voortaan 1 jaar langer**

Minister van Onderwijs Hilde Crevits: "Het probleem vandaag is dat jongeren die een professionele bacheloropleiding volgen niet genoeg stage-uren hebben kunnen doen op het einde van de opleiding. We moeten dus die stage versterken met een aantal weken. Dat doen we in dat vierde jaar", legt Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) uit aan VRT Nieuws. "Tegelijk zien we dat 4 op de 10 studenten nog een extra jaar doen om te specialiseren. Het is de bedoeling om in dat vierde jaar meteen ook alle studenten de kans te geven om zich te professionaliseren of te specialiseren."

Om deze grondige hervorming op korte tijd op de rails te krijgen, zijn nog verschillende andere werkgroepen opgericht, onder coördinatie van de VLHORA-overleggroep verpleegkunde. Zo schrijven ze het 'framework' van het vernieuwde en toekomstgerichte curriculum gezamenlijk uit, gaan ze na welke inhoud uit de bachelor-na-bacheloropleidingen hier eventueel in geïntegreerd kunnen worden en hoe ze met de schakel- of brugtrajecten moeten omgaan. Daarnaast onderzoekt een werkgroep welke overgangsmaatregelen nodig zijn voor studenten die studievertraging oplopen. Tot slot is overlegd over de inhoud van een concrete infofiche om over de nieuwe opleiding van 240 studiepunten te communiceren. Zo kunnen alle hogescholen, naast de eigen brochures, op eenzelfde manier uitleg geven over de doelstellingen en het nieuwe kader van de opleiding Verpleegkunde. ■

HBO5

TOON MARTENS UC LEUVEN-LIMBURG

- Methodiek verwantschapsbepaling
- Vervolgtrajecten
- Internationalisering
- Bidiplomerings
- TNO Winkelmanagement
- Opleidingscheques, problemen VDAB
- BVR diploma en diplomasupplementen
- Kwaliteitstoezicht niet-omgevormde HBO5-opleidingen
- Beroeps- en onderwijskwalificaties
- Duaal leren
- Programmatie – macrodoelmatigheid (casus fitness begeleiding)
- Alternatieve programmatieprocedure
- HBO5-verpleegkunde
- SAW
- Problematiek kinderbijslag
- Toelatingsproef (i.k.v. afwijkende toelatingsvoorwaarden)

– *“Onze kenniseconomie vraagt meer hoger opgeleide medewerkers. Vooral de professioneel gerichte opleidingen van het hoger onderwijs doen het erg goed op de arbeidsmarkt. De vraag voor hoger opgeleide professionals stijgt nog steeds. Het hoger beroepsonderwijs zou dit gat op de arbeidsmarkt kunnen vullen en tegelijk een oplossing kunnen bieden voor de vele jongeren die in het hoger onderwijs geen diploma halen, maar ook voor vele volwassenen die op latere leeftijd hun job verliezen. De hogescholen beschikken samen met de CVO’s over de kennis, de ervaring en schaalgrootte om het hoger beroepsonderwijs uit te bouwen, maar missen het decretaal kader om aan de slag te gaan. Recent keurde de Vlaamse regering een conceptnota over HBO5 goed. Het samenwerkingsplatform HBO5 heeft al heel wat voorbereidend werk gedaan en zet nu verder zijn schouders onder een goed decreet.”*

Ontmoetingsdag ‘Bouwen aan HBO5’

Op 27 oktober 2015 organiseerde de VLHORA samen met het Platform HBO5 een HBO5-ontmoetingsdag met als thema ‘Bouwen aan HBO5’. De doelstellingen en de opbouw van deze namiddag waren nauw verwant met de werking van het platform.

Waar het platform HBO5 de verschillende samenwerkingsverbanden probeert te verenigen door van elk één vertegenwoordiger rond de tafel te brengen, ging de ontmoetingsdag nog verder. Alle leden van de samenwerkingsverbanden en hun partners konden er netwerken. Uiteraard focuste de ontmoetingsdag ook op de inhoud. De voorzitter van het platform stelde het HBO5-platform en HBO5 zelf voor en wees daarbij op het belang van dit niveau en de noden en verwachtingen in functie van een verdere uitbouw.

Samen met een aantal interessante sprekers dachten de deelnemers aan de ontmoetingsdag na over hoe ze het HBO5 van de toekomst kunnen vormgeven. Daarvoor keken ze ook over de landsgrenzen. De heer Simon Broek gaf op basis van een CEDEFOP-studie een beeld van kwalificaties op niveau vijf in 15 Europese landen. De heer Roland Van der Poel zoomde verder in op het concrete en inspirerende voorbeeld van de Rotterdam Academy in Nederland. Net zoals de leden van het platform HBO5 zien ook de collega’s in Rotterdam het grote potentieel voor onder andere studenten die nu nog uit de boot vallen aan de universiteit of hogeschool, maar via het onderwijs op niveau 5 alsnog een voor de arbeidsmarkt relevante hogeronderwijskwalificatie kunnen behalen.

HBO5

Platform

HBO5 ONTMOETINGSDAG “BOUWEN AAN HBO5”

27 oktober 2015 | Vlaams Parlement

Dat kwalificaties relevant zijn en blijven voor de arbeidsmarkt werd ook benadrukt in filmpjes en in een panelgesprek met vertegenwoordigers van onderwijs en arbeidsmarkt over de eigenheid van het hoger beroepsonderwijs. De eigenheid van HBO5 lag volgens de panelleden voor een groot deel in de intense relatie die het onderwijs op dit niveau heeft met de arbeidsmarkt. Het werkveld ligt via de sectoren niet alleen aan de basis van elke nieuwe of omgevormde opleiding, maar is ook een belangrijke partner in de opleiding zelf door het grote aandeel werkplekleren, dat integraal deel uitmaakt van het programma. Hoewel we nog moeten werken om de opleiding en kwalificaties zichtbaar en bekend te maken op de arbeidsmarkt, liggen hier grote kansen.

De minister van Onderwijs sloot de middag af met een aantal voorwaarden voor succes, in afwachting van de verwachte conceptnota. ■

Lerarenopleiding

JOHAN VECKMAN ARTEVELDEHOGESCHOOL

- Bekwaamheidsbewijzen natuurwetenschappen
- GLO bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs met één onderwijsvak
- Vlaanderenbreed stageregistratiesysteem
- Onderwijsvak PAV
- Conclusies en aanbevelingen onderwijs-visitatie 'bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs'
- Modernisering einddoelen secundair onderwijs
- Teach First
- OD XXVI
- Drop-out in de geïntegreerde lerarenopleidingen: kwalitatieve en kwantitatieve analyse
- Task force 'lerarenopleidingen versterken'
- Project 'Kleine kinderen, grote kansen'
- Project 'Teach First'

– *“Leerlingen in basis- en secundair onderwijs verdienen de beste leraren! Onze leraren zetten zich dan ook, elke dag opnieuw, in met veel toewijding voor de ontwikkeling van onze kinderen en jongeren en leveren op die manier een heel belangrijke bijdrage aan de samenleving. Uit de praktijkvoorbeelden van Community Service Learning blijkt nog maar eens hoe breed de inzet gaat en hoeveel groepen gebaat zijn bij de expertise van (student-) leraren. Onze leraren en studenten lerarenopleiding verdienen daarom onze grote waardering.”*

Community Service Learning (CSL) in de lerarenopleidingen

In 2015 brachten de hogescholen in overleg met het kabinet onderwijs Community Service Learning (CSL) in de lerarenopleidingen onder de aandacht. Met CSL gaan studenten uit de lerarenopleidingen maatschappelijke engagementen aan, zowel binnen als buiten het verplichte curriculum. CSL verrijkt hun leerervaringen door met een meer diverse klas/samenleving om te gaan. Het versterkt hun burgerzin en ook de samenleving zelf wint bij de inzet van de toekomstige leraren.

De lerarenopleidingen zetten deze engagementen in de kijker door een platformtekst op te stellen, die de voorzitter van VLHORA en de minister van Onderwijs in aanwezigheid van de pers ondertekenden. De tekst formuleert het doel van CSL en concretiseert wat de ondertekening in de praktijk verder moet betekenen.

Ten eerste moeten de engagementen studenten leren omgaan met een diversiteit aan maatschappelijke noden en problemen in verschillende sociale en culturele contexten. Diversiteit is vandaag immers de norm, waardoor de student maar beter de kans krijgt om tijdens zijn opleiding de theorie ook in de dagelijkse praktijk toe te passen. In de praktijk richten hogescholen zich met de engagementen vaak op specifieke doelgroepen zoals kwetsbare of kansarme leerlingen, kinderen van een rondtrekkende bevolking, anderstalige leerlingen of leerlingen met een beperking of ziekte, ... Ten tweede zet CSL in op een partnerschap tussen lerarenopleiders en toekomstige leraren en de maatschappij, met voordelen voor beiden. De inzet voor de samenleving is heel breed: taalpromotie of –ondersteuning, leer-, opvoedings- en huiswerkbegeleiding, begeleiding bij het studiekeuzep proces, gezondheidspromotie, culturele vorming, sociale

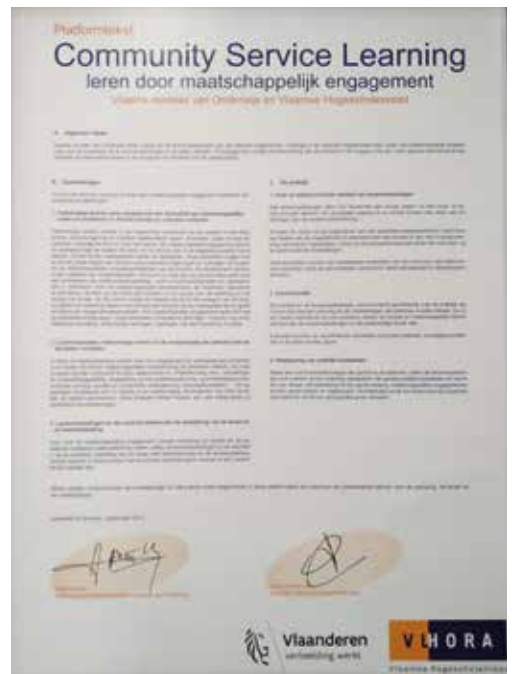
© VLHORA

en emotionele ondersteuning, schoolopbouwwerk, ... Tot slot werkt CSL ook aan de waardering van de leraar en de lerarenopleiding, door te tonen hoe (toekomstige) leraren betrokken zijn bij de ruimere samenleving en er een versterkende bijdrage aan kunnen leveren.

De platformtekst zorgt er in de praktijk voor dat leren door maatschappelijk engagement een belangrijk onderdeel van elke opleiding tot leraar blijft, dat lerarenopleidingen hierover extern communiceren (bijvoorbeeld door concrete projecten te tonen) en dat ze onderling ook goede praktijken uitwisselen die het leren van elkaar kunnen bevorderen.

Ter gelegenheid van de ondertekening van de platformtekst bundelden de opleidingen alvast enkele praktijkvoorbeelden, die ze deelden met de pers om de brede en rijke waaier aan bestaande initiatieven de bekendheid te geven die ze verdienen. ■

© VLHORA

Kunstenbeleid

PASCALE DE GROOTE ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN

- ECOM-project outputindicatoren onderzoek in de kunsten
- Transparantie opleidingen/afstudeerrichtingen
- Overleg met Sociaal Fonds voor Podiumkunsten
- Hervorming personeelsstatuut in de kunsten
- Hervorming lerarenopleiding in de kunsten

— *“Al vele jaren maakt de VLHORA de overheid er attent op dat een hervorming voor personeel met een bijzondere salarisschaal dringend nodig is. Het valt af te wachten of de overheid voldoende middelen op tafel zal leggen om deze hervorming terdege door te voeren.”*

Hervorming personeelsstatuut in het hoger kunstonderwijs

Het hoger kunstonderwijs binnen de hogescholen of met andere woorden de Schools of Arts pleitten al lang voor een aantal noodzakelijke personeelshervormingen. Zo brachten ze de aanpassing van de bijzondere salarisschalen (BSS) als belangrijkste werkpunt naar voor, net als een mogelijke hervorming van de oude cumulatierегeling. Om de situatie te normaliseren, stelt het hoger kunstonderwijs als eerste aandachtspunt voor op bepaalde bijzondere salarisschalen te laten overgaan naar de gangbare salarisschaal (GSS) op voorwaarde dat de overheid hiervoor de nodige extra middelen vrijmaakt. De huidige financieringsenveloppes voor de hogescholen zijn hiervoor ontoereikend.

Dit voorstel werd overgemaakt aan de Vlaamse overheid. De regering besliste hierop in te gaan en hiervoor een budget vrij te maken dat kan ingeschreven worden in de meerjarenbegroting. Overheid en hogescholen kwamen overeen om in een groeipad jaarlijks gradueel procentueel werknemers met een bijzondere salarisschaal meer te verlonen. De Vlaamse overheid maakt hiervoor vanaf 2017 jaarlijks 3,7 miljoen euro vrij.

De overleggroep kunsten en de werkgroep personeelsbeleid van VLHORA vergaderden meermaals samen om de praktische uitwerking van deze mogelijke hervorming en dit overheidsbudget te bespreken. De hoofden van de Schools of Arts en de personeelsdirecteurs zochten samen naar de beste oplossing.

Deze gezamenlijke vergaderingen op VLHORA-niveau maakten al snel duidelijk dat het beschikbare overheidsgeld (3,7 miljoen euro/per jaar) te beperkt is om een correcte en volledige overgang van BSS door te voeren. VLHORA maakte de berekening dat voor een correcte en volledige overschakeling ruim 7 miljoen euro nodig is. De Schools of Arts zouden bij deze operatie ook graag het statuut van de gastprofessoren optimaliseren, maar dan zou het overheidsbudget nog moeten verhogen.

© FREDERIK BEYENS, ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL

© KURT VANDERELST, ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL

© PXL

De gezamenlijke overleggroep binnen VLHORA kwam tot het besluit dat met het beschikbare overheidsbudget slechts een heel beperkte hervorming van het personeelsstatuut in het hoger kunstonderwijs mogelijk is. De VLHORA kijkt in 2016 uit naar een samenwerking met AHOVOKS en het Departement Onderwijs om deze hervorming en mogelijkheden constructief te kunnen bespreken. Ook de vakbonden gaven al informatie aan de VLHORA en zijn bereid om mee te werken aan deze hervorming. ■

© PXL

Sociaal beleid

LODE DE GEYTER HOGESCHOOL WEST-VLAANDEREN

- Studiegelden
- Studiefinanciering
- Studietoelagen
- Studentenarbeid
- Openbaar vervoer voor studenten
- Huisvesting
- Registratie kansengroepen
- GON-ondersteuning hoger onderwijs

– *“Streven naar gelijke kansen voor alle jongeren, een betere doorstroom en een beter studiesucces betekent extra inspanningen van de hogescholen en hun studentenvoorzieningen om alle talenten voldoende toekomstmogelijkheden te bieden.”*

Visie op het voorstel van nieuwe regelgeving voor de huur van studentenkamers

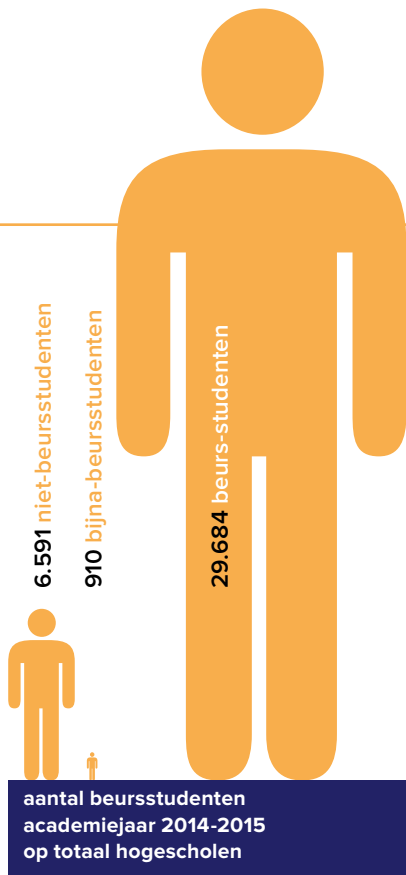
De werkgroep sociaal beleid richtte in 2015 samen met de werkgroep sociale voorzieningen (SOVO) van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) een technische werkgroep op met experts van de huisvestingsdiensten. Dit overleg wilde de CD&V-conceptnota (Katrien Schryvers et al.) voor nieuwe regelgeving over de huur van studentenkamers bespreken en opmerkingen formuleren. Het resulteerde in een nota die in 2015 werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur en overgemaakt aan Katrien Schryvers.

Een regelgeving opstellen die aandacht besteedt aan de belangen van zowel huurders als verhuurders en bovendien rekening moet houden met de enorme diversiteit aan studenten en studentenhuurcontracten is niet evident. Meer regelgeving is niet altijd beter en kan ongewenste gevolgen hebben.

Bepaalde aanpassingen die meteen tegemoetkomen aan heel reële problemen van studenten steunt de werkgroep sociaal beleid graag. Zo zijn ze onder andere te vinden voor het voorstel om de huurwaarborg op maximaal twee maanden huur te fixeren en de huurprijs enkel te verhogen met de index bij een nieuw huurcontract van dezelfde kamer aan dezelfde student. De werkgroep meent ook dat er een verbod moet zijn op stilzwijgende contractverlengingen én op het voorafgaand aanrekenen van een jaarkost voor uitgaven die de verhuurder zelf nog niet gemaakt heeft.

De huisvestingsdiensten willen wel waarschuwen voor de gevolgen van een verplicht conformiteitsattest. Je hebt heel wat veilige en goede studentenkamers die net niet voldoen en daardoor uit de markt vallen. Dat zal gevolgen hebben voor het aanbod en de huurprijs van studentenkamers. De werkgroep vindt ook dat bij het stopzetten van de studies en overlijden van de huurder het contract voortijdig moet kunnen beëindigd worden. Tot slot pleit ze voor de mogelijkheid om een huurcontract dat nog niet is ingegaan te annuleren tot twee maanden voor de start van het contract met een vergoeding van maximaal twee maanden, tenzij er een andere aanvaardbare huurder wordt gevonden.

De internationalisering en flexibilisering van het hoger onderwijs verplichten verhuurders om te gaan met (heel) korte huurtermijnen, anderstalige huurders, huurders met een andere culturele achtergrond, ... “Student zijn” is veel complexer en minder eenduidig geworden. Een belangrijke opdracht van de huisvestingsdiensten is dan ook streven naar voldoende, goede en betaalbare studentenhuysvesting. ■

Bron: Afdeling Studietoelagen, 7 maart 2016

Het totaal aantal studenten

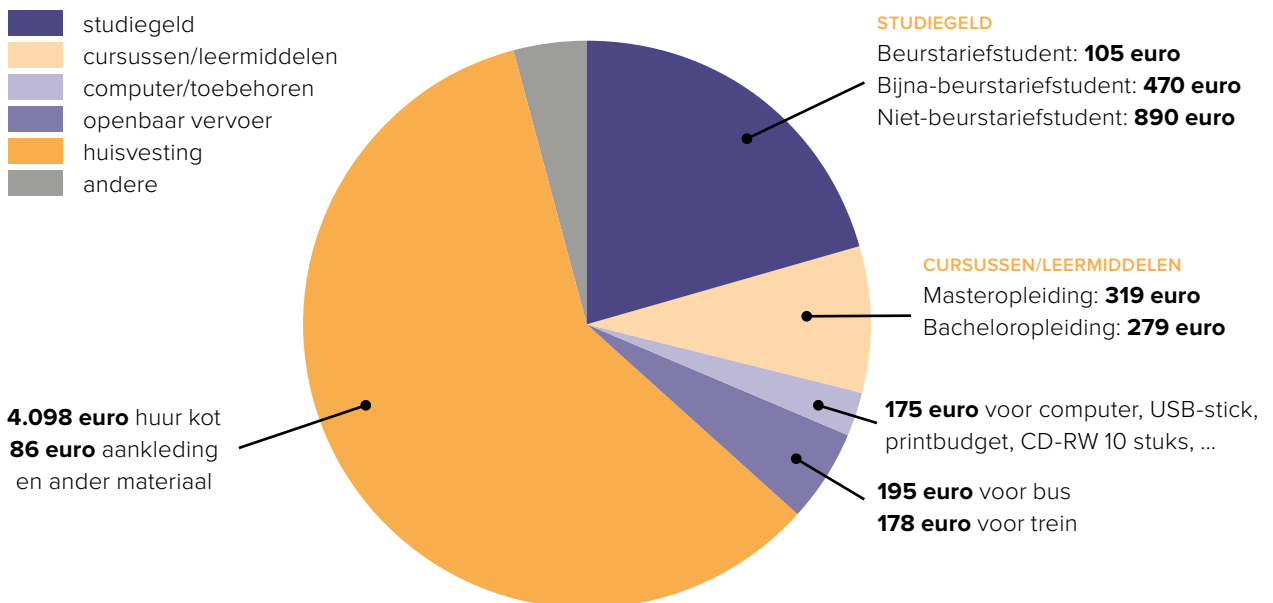
117 262

Het totaal van stuvomiddelen

23,223 mio euro

Ovezicht van een aantal directe studiekosten per jaar per student (Bron: CEBUD "wat kost een student")

Kwaliteitszorgbeleid

MACHEDT VERBRUGGEN THOMAS MORE

- Voorontwerp van decreet aangepast kwaliteitszorgsysteem
- Kwaliteitscode
- Aangepast kader instellingsreview
- Aangepast kader opleidingsbeoordeling
- Commissieleden instellingsreview
- Kwaliteitstoezicht niet-omgevormde opleidingen HBO5
- Publieke informatie

– *“Het nieuwe accreditatiestelsel biedt mooie kansen om terug te gaan naar de essentie van kwaliteitszorg. Kwaliteitsvolle opleidingen garandeer je immers niet door deze op honderden pagina’s te beschrijven en lijsten van criteria af te vinken, maar wel door kritische gesprekken aan te gaan binnen de hogeschool met collega’s en studenten en met externe peers. De werkgroep kwaliteitszorgbeleid geeft de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen met betrekking tot dit nieuwe systeem waarin ook de instellingsreview een belangrijke rol speelt.”*

Concrete voorbereidingen in kader van de instellingsreview plus

In 2015 wijzigde het stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie in het hoger onderwijs. Het nieuwe, geïntegreerde kwaliteitszorgsysteem geeft meer autonomie aan de hogeronderwijsinstellingen over hoe ze de kwaliteit van hun opleidingen waarborgen. De manier waarop de instellingen deze kwaliteit garanderen of het ‘regiesysteem’ dat ze daarvoor uitwerken, wordt mee beoordeeld in een bijkomende trail in de instellingsreview, die voor het eerst wordt georganiseerd in 2016 en 2017.

De uitrol van dit gewijzigde systeem vroeg om een aanpassing van de bestaande kaders voor de instellingsreview en de opleidingsbeoordeling van de NVAO. In het beoordelingskader instellingsreview is meer ruimte gecreëerd voor het eigen verhaal van de instellingen. Zo werd de opsomming van onderwerpen waarover elke instelling een visie moest uitwerken, geschrapt en de lijst van verplichte informatie/documenten ingekort. Het kader voor de opleidingsbeoordeling legt onder meer een grotere nadruk op het feit dat instellingen zelf kunnen kiezen welke kwaliteitszorgorganisatie ze inschakelen om opleidingen te beoordelen die niet gevat worden door de vrijstelling van opleidingsvisitaties. Aanvullend werkte de NVAO in overleg met alle partners een kwaliteitscode uit die de algemene uitgangspunten bepaalt waaraan de regie van de borging moet beantwoorden en die bovendien aangeeft hoe de instellingen hierover verantwoording zullen moeten afleggen. Een aantal kwaliteitskenmerken, gebaseerd op de ‘Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Area’ (ESG), zijn hierin ook beschreven.

Zoals decretaal bepaald, bracht de VLUHR een advies uit over deze aangepaste kaders en over de kwaliteitscode. Dit advies bereidden werkgroepen kwaliteitszorgbeleid van de VLHORA en de VLIR voor. In het advies gaan ze onder andere in op de samenstelling

de Standaard:

· 22/04/2015: **Universiteiten en hogescholen scharen zich achter zelfevaluatie**

Hilde Crevits: Deze ochtend heeft de laatste instelling resoluut gekozen voor de instellingsreview', hiermee hebben nu ook alle universiteiten en hogescholen de kaart getrokken van een nieuw kwaliteitszorgsysteem op het niveau van de instelling. Dat is baanbrekend. Hiermee tonen ze dat ze het vertrouwen waard zijn. Ik wil hen hiervoor feliciteren en bedanken.' Volgens Crevits moet nu worden ingezet op de onderlinge ervaringsuitwisseling. *'Het warm water 22 maal heruitvinden, daar heeft niemand belang bij. Wat een wereld van verschil kan maken is het uitwisselen van ideeën en ervaringen over hoe de kwaliteitszorg te borgen, over hoe dit nieuwe systeem uit te rollen binnen de instelling',* zei ze.

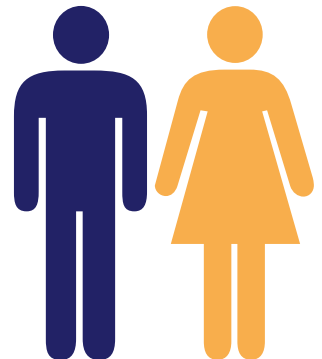

De Tijd:

· 11/06/2015: Vanaf het academiejaar 2015-2016 zullen niet langer de opleidingen apart, maar de universiteit of hogeschool als geheel op hun kwaliteit beoordeeld worden. Er wordt voortaan gewerkt met een instellingsreview die uitgevoerd wordt door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie. Instellingen krijgen de mogelijkheid om binnen de instellingsreview te bewijzen dat ze een sterk uitgewerkt kwaliteitsbeleid hebben, waarmee ze de kwaliteit van hun opleidingen kunnen garanderen.

van de panels voor de instellingsreview - met vraag naar eenzelfde basispanel met het oog op de consistentie - en het recht op een wederwoord dat integraal wordt opgenomen bij het finale rapport.

De werkgroep kwaliteitszorgbeleid werkte ook nog aan andere concrete voorbereidingen in kader van de instellingsreview plus. Zo dacht ze na over een lijst van potentiële commissieleden die de VLHORA kon voordragen om de samenstelling van de panels te ondersteunen waarvoor NVAO verantwoordelijk is. Daarnaast trok ze het debat op gang over de informatie die de hogescholen kunnen bieden aan studenten, werkveld en de samenleving in de bredere zin ter vervanging van de visitatierapporten. Zij moeten nog steeds een gefundeerd oordeel kunnen vormen over de kwaliteit van de opleidingen. ■

Personeelsbeleid

BERT HOOGEWIJS HOGESCHOOL GENT

- VLHORA-beleidsvoorstellen (Eisencahier)
- Onderwijsdecreten XXV en XXVI
- Arrest Raad van State woon-werkverkeer
- Psychosociale regelgeving
- Rapportering jaarverslag en taalregeling
- Actualisering VLHORA-nota ziekteverlof
- Opvolging VOC-HO
- Wetsontwerp pensioenregeling ambtenaren
- RSZ-kwestie
- Rondzendbrief defiscaliseringsmiddelen onderzoekers aan de hogescholen
- Wijziging aanmoedigingspremie voor loopbaanonderbreking (Comité V)

– *“De VLHORA vraagt de Vlaamse regering om de RSZ-problematiek voor personeel aan te kaarten bij de collega’s op het federale niveau. Het kan niet dat enkel de Vlaamse hogescholen financieel het slachtoffer worden van een pervers effect van de zesde staatshervorming, dat blijkbaar door verschillende overheden vergeten is.”*

Problematiek RSZ-bijdragen tijdelijk personeel van het onderwijs

De zesde staatshervorming wijzigde de bijdragen voor sociale zekerheid voor het onderwijzend personeel grondig, zowel van het vrij onderwijs als van het onderwijs van de publieke sector. Vooral voor tijdelijk personeel van het niet-universitair onderwijs, zowel hogescholen als leerplichtonderwijs, zorgt dat voor problemen. De specifieke situatie van dit tijdelijk onderwijspersoneel is jammer genoeg bij de uitvoering van de nieuwe wet aan de aandacht van de federale wetgever en de Vlaamse overheid ontsnapt.

De hogescholen betalen deze verhoogde RSZ-bijdragen vanuit hun eigen enveloppe aan de Vlaamse overheid, die deze bijdragen moet doorstorten. Voor de hogescholen betekent dit dus een verdere uitholling van de financiering, aangezien deze nooit op deze verhoogde bijdrage is voorzien. De Vlaamse overheid besteedt daardoor niet meer middelen aan de hogescholen en wentelt de kost op hen af, zonder enige compensatie.

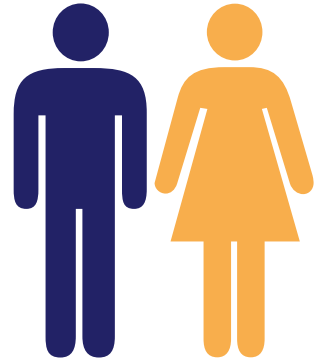
De hogescholen vermoeden dat de Vlaamse overheid zelf ook de negatieve gevolgen ondervindt van de verhoogde bijdrage, aangezien dezelfde tarieven gelden voor de tijdelijk statutairen in het leerplichtonderwijs. Aangezien hier geen enveloppefinanciering bestaat, draagt de Vlaamse overheid zelf rechtstreeks de kost van deze verhoging.

Omdat het om een federale regelgeving gaat, zijn ook de hogescholen van de Franstalige gemeenschap getroffen door dezelfde aanpassing van hun sociale zekerheidsbijdragen. Maar in tegenstelling tot de Vlaamse overheid heeft de Franse Gemeenschap de enveloppe van haar hogescholen verhoogd, zodat er evenveel middelen overblijven voor hun werking.

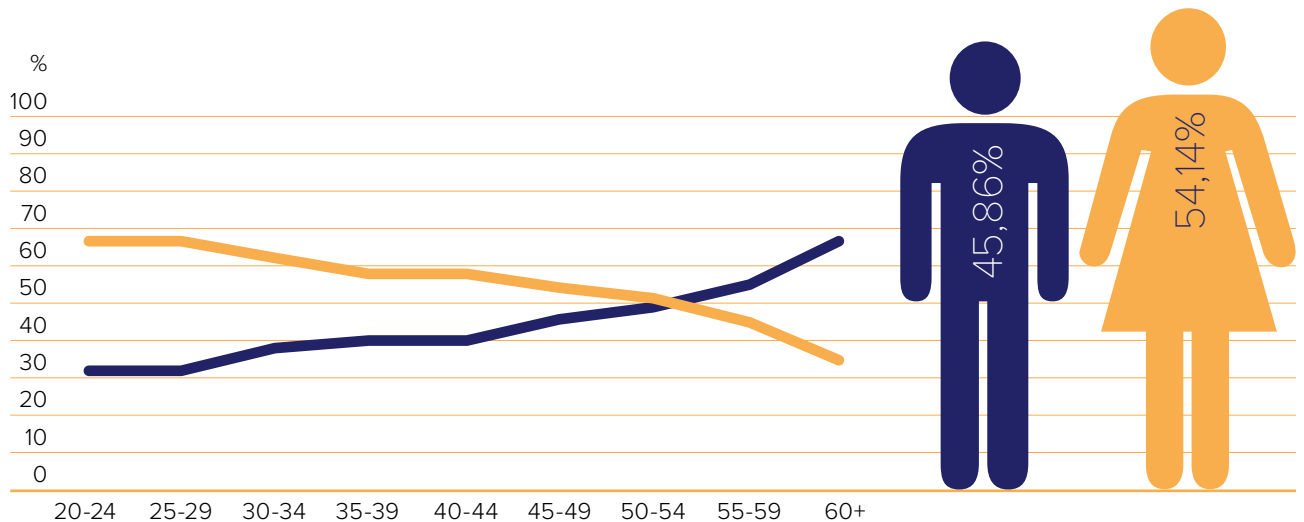
Daarom vraagt de VLHORA aan de Vlaamse overheid om dit probleem op het federale niveau aan te kaarten zodat de regelgeving aangepast wordt aan de specifieke logica van de tijdelijke statutaire ambten in het onderwijs. De VLHORA meent dat de Vlaamse regering niet alleen zelf budgettaire ruimte zou creëren, maar ook meer zou kunnen

totaal aantal tewerkgestelde personen in de vlaamse hogescholen

Hogescholenonderwijs	Mannen	Vrouwen
2003-2004	5.023	4.329
2006-2007	4.943	4.646
2009-2010	5.147	5.137
2012-2013	4.943	5.210
2013-2014	4.029	4.756

totaal aantal tewerkgestelde mannen en vrouwen op de vlaamse hogescholen (per leeftijdscategorie)

toelaten om de al heel schaarse middelen in de enveloppe - door de huidige besparingen - in te zetten voor het onderwijs. Het is in de eerste plaats aan de Vlaamse overheid om juridische actie te ondernemen, gezien zij in de eerste plaats deze bijdragen verschuldigd is aan de RSZ. ■

Internationalisering & Ontwikkelingssamenwerking

KLAAS VAN STEENHUYSE UC LEUVEN-LIMBURG

– *“Docenten en onderzoekers van de Vlaamse hogescholen stellen tijdens hun vele contacten met collega’s in het Zuiden vast dat professioneel gerichte basisopleidingen en praktijkgericht onderzoek concreet en snel positieve impact hebben op de lokale gemeenschap.”*

Ontwikkelingssamenwerking: grote impact verdient betere ondersteuning

De Vlaamse hogescholen profileren zich steeds vaker met een internationaal profiel. Vanuit hun visie op studenten en de uitbouw van de samenleving zien ze ook een rol weggelegd voor internationale samenwerking met minder evidente partners. Dit valt klassiek onder de noemer ontwikkelingssamenwerking, ook al wordt deze term steeds meer deel van een breed geheel van internationalisering, zowel in praktijkgericht onderzoek als in onderwijs.

De VLHORA werkt daarom actief mee binnen VLIR-UOS. Sinds 2010 neemt de VLHORA deel aan het Bureau UOS met één vertegenwoordiger. De VLHORA wil de programma’s van VLIR-UOS, met een jaarbudget van 35.148.000 euro in 2015, zo toegankelijk mogelijk maken voor de Vlaamse hogescholen en hun vergelijkbare partners in het Zuiden. Hogescholen konden tot 2014 als promotor optreden in programma’s die samen slechts 5,5 % van de middelen omvatten. De middelen van VLIR-UOS worden grotendeels in het Zuiden besteed en dit aandeel is te klein om de typische hogeschoolpartners in het Zuiden te kunnen ondersteunen.

Docenten en onderzoekers van de Vlaamse hogescholen stellen tijdens hun vele contacten met collega’s in het Zuiden vast dat professioneel gerichte basisopleidingen en praktijkgericht onderzoek concreet en snel ingrijpen op de lokale gemeenschap. De impact van de projectresultaten en van de alumni uit deze programma’s is bijzonder groot. Verpleegkundigen, leerkrachten, sociaal werkers, ondernemers, ... maken dagelijks een verschil. Op relatief kleine schaal en vaak in combinatie met studenten werken ze duurzaam aan een positieve ontwikkeling van de regio’s waar beide partners actief zijn.

De VLHORA legde in 2015 een uitgebreid toekomstbeeld van VLIR-UOS als organisatie neer om bovenstaande doelstellingen beter te kunnen realiseren. De ingrijpende veranderingen die de federale overheid vanaf 2017 wil doorvoeren vormen de geschikte achtergrond voor deze positief gerichte aanpassingen. De VLHORA pleit onder meer voor een bredere toegang van de hogescholen tot de programma’s van VLIR-UOS, het uitwerken van een reisbeurzenprogramma voor personeel en een meer behapbaar formaat van projecten.

In een eerste stap maakte het Bureau UOS in 2015 een programmalijn van 1 miljoen euro vrij specifiek voor de hogescholen. Deze lijn is gericht op Zuidinitiatieven met een insteek van praktijkgericht onderzoek en onderwijsontwikkeling. Maar liefst 19 voorstellen werden ingediend. Hoewel de selectie pas later in 2016 volgt, toont dit alvast de grote interesse en het potentieel van de hogescholen. ■

ICT

- Raamovereenkomst SPSS
- Amos licenties
- Onderhandelingen raamovereenkomst Adobe
- Chalk & Talk Windows 2.0 server 2016, Azure IaaS Foundation, Visual Studio 2013/ELM: TFS Essentials
- Prijsvoorstel voor Academic Software
- Presentatie project Passwerk
- opleiding Angular JS
- Dimension Data Cloud
- Microsoft licentie-audit, WIFI toegang voor bezoekers, Premier Support
- OSDM Support

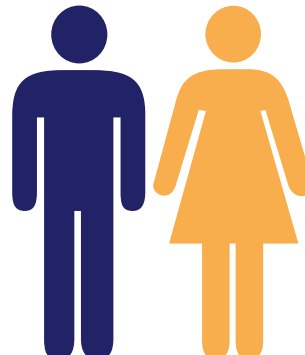

– *“De hogescholen eisen een steeds performantere IT-uitbouw zowel op vlak van onderwijs en onderzoek als voor de ondersteunende diensten. De overleggroep ICT heeft ook in 2015 bewezen dat het gezamenlijk forum een meerwaarde biedt op vlak van gezamenlijke aankopen, opleiding, informatiedeling, ...”*

De overleggroep ICT is een forum voor het hele hoger onderwijs. De vergadergroep focust op meerdere thema's: gezamenlijke aankopen op IT-vlak, informatiedeling, presentaties best practices, opleiding, ...

Zo onderhandelde de vergadergroep in 2015 over het contract Premier Support. Dit nieuwe driejarige contract is aangevuld met OSDM-support: een ongelimiteerde support voor Office 365.

Een geregeld overleg met de betrokkenen hogescholen en universiteiten zorgt voor een vlotte communicatie en een leermoment over de gemelde probleemcases. Daarnaast is er een gestructureerd programma om de eigen organisatie op IT-vlak door te lichten om ze te optimaliseren en de zwakke punten te versterken. ■

Elektronische databanken

STIJN MEERSSEMAN ARTEVELDEHOGESCHOOL

– *“De overleggroep elektronische databanken vormt een overlegorgaan tussen de bibliotheken van alle Vlaamse hogescholen. In de eerste plaats legt de overleggroep de krijtlijnen vast waarbinnen elektronische databanken gemeenschappelijk worden aangekocht voor de studenten. De ontwikkelingen op de informatiemarkt worden nauwgezet opgevolgd.”*

De overleggroep vergaderde in 2015 over het beheer van consortiumcontracten. De voornaamste contracten worden gefinancierd uit het ELEKTRON-budget voor de gemeenschappelijke aankoop van elektronische informatiebronnen. Volgende contracten ondertekende de vzw Elektron namens alle hogescholen:

- EBSCO Academic Search Complete
- EBSCO Business Source Complete
- Elsevier ScienceDirect
- Thomson Web of Science
- BSL Complete

Hogescholen met kunstopleidingen krijgen daarnaast toegang tot:

- EBSCO Art Source
- Oxford Art & Music Online

Uit de statistieken blijkt dat het gebruik van deze databanken blijft stijgen, ondanks de integratie van de masteropleidingen aan de hogescholen in de universiteiten eind 2014. De stijging van de dollarkoers had een grote impact op de prijzen van e-bronnen. Dit volgt de overleggroep verder op.

Daarnaast konden de hogescholen dankzij de onderhandelingen met uitgevers genieten van voordelige voorwaarden en tarieven voor een hele reeks andere databanken die ze met eigen middelen moet financieren. Het gaat onder andere om Trefzeker (Acerta), GoPress, LexisNexis, Van Dale, Warenwetgeving (Die Keure), SpringerLink, Greenleaf, ...

In 2015 ging het Overleg Wetenschappelijke Bibliotheken van start, een projectgroep binnen de schoot van beroepsvereniging Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD). Deze projectgroep neemt de inhoudelijke werking van het Vlaams Overlegorgaan inzake Wetenschappelijk Bibliotheekwerk (VOWB) over, dat eind 2014 vereffend werd. Leden van de overleggroep woonden namens de VLHORA de bestuursvergaderingen bij. De VLHORA levert ook de ondervoorzitter.

Leden van de overleggroep volgden in 2015 namens VLUHR binnen het Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving ook de dossiers rond reprografie en auteursrechten op en informeerden de vergadering over op til staande trends en ontwikkelingen. ■

Open Education

– *“Het is toch fantastisch dat VLHORA samen met de hogescholen het officieel startschot in Vlaanderen gaf met Open Education, waarin onderwijs en leermaterialen gedeeld worden, wat de onderwijskwaliteit ten goede komt.”*

VLHORA start leergemeenschap rond Open education

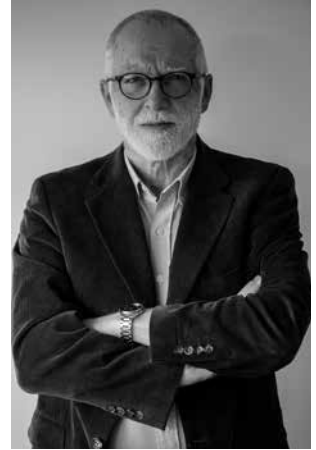

De VLHORA installeerde in 2015 een ad-hocoverleggroep Open Education. Deze groep focust op vragen rond open en online onderwijs, bijvoorbeeld hoe hogescholen nog meer vrij beschikbare digitale leermaterialen kunnen delen en gebruiken of vrij beschikbare online cursussen (MOOC's) kunnen aanbieden.

De VLHORA wil vooral een leergemeenschap starten rond deze thema's. De overleggroep faciliteert en bevordert dus de community-vorming, de kennisontwikkeling en –deling, de samenwerking en de visievorming rond Open Education binnen het hogescholenonderwijs in Vlaanderen.

Hierom willen VLHORA en de hogescholen inzetten op Open Education Resources (OER):

- ze dragen bij aan het studiekeuzeprocess van aankomende studenten, zodat zij zich een gedetailleerd en realistisch beeld kunnen vormen van opleidingen;
- ze verhogen het studierendement en de studenttevredenheid - studenten kunnen zich beter voorbereiden op hun onderwijs en lessen;
- leermaterialen worden kwaliteitsvoller door ze publiek te maken;
- ze dragen bij aan levenslang en flexibel (open) leren;
- delen is een kernwaarde van wetenschap en onderwijs;
- ze zorgen voor meer professionalisering bij docenten; ... ■

LUC VAN DE PUT UC LEUVEN-LIMBURG

VLHORA in verbinding

De Vlaamse Hogescholenraad brengt in de eerste plaats alle Vlaamse hogescholen samen en zorgt voor verbinding tussen de leden. Daarna zet de VLHORA de stap naar andere organisaties en verenigingen. Zo wil de VLHORA de stem van de hogescholen voldoende laten klinken en samen met anderen sterkere gehelen vormen.

Ten eerste werken de hogescholen op Vlaams niveau samen met universiteiten in de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). Elementen die het hele hoger onderwijs aanbelangen, worden via de VLUHR besproken en/of aangekaart. Ook de minister van Onderwijs (er)kent VLUHR als aanspreekpunt en poogt haar 'werven' voor het hoger onderwijs via de VLUHR te realiseren. De Vlaamse hogescholen hebben altijd geloofd in de samenwerking met de universiteiten in VLUHR, in het bijzonder voor de in het decreet aangeduide taken: als aanspreekpunt voor de minister en rond kwaliteitszorg, internationalisering en ontwikkelingssamenwerking. Door de afbouw van de cel kwaliteitszorg van de VLUHR omwille van aanpassingen aan het accreditatiestelsel en de moeilijke verhoudingen op het gebied van internationalisering en ontwikkelingssamenwerking verloor de VLUHR echter aan dynamiek en slagkracht.

Ten tweede zorgt de VLHORA voor verbinding met vele verenigingen via vertegenwoordigingen en deelname aan adviesfora. Zo kan de VLHORA de standpunten van werkgroepen en bestuur meenemen in besprekingen op bijvoorbeeld de Vlaamse Onderwijsraad of de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI). Daarnaast doen zowel de overheid als vele andere verenigingen of fora beroep op VLHORA om hogeschoolvertegenwoordigers op te nemen. Zoals het editoriaal al aangeeft zijn er ook gebieden (onderzoek, ontwikkelingssamenwerking, ...) waar ondanks de rol die hogescholen (kunnen) spelen, de vertegenwoordiging door de hogescholen wordt miskend.

Ten slotte legt de VLHORA ook nationaal en internationaal verbindingen. Op Belgisch vlak werken we samen met de hogescholenkamer van de Académie de Recherche et d'Enseignement supérieur (ARES). Internationaal vervult VLHORA een belangrijke rol in EURASHE, de Europese koepelorganisatie van instellingen voor professioneel hoger onderwijs. Naast vertegenwoordigingen in het bestuur, zit VLHORA ook de werkgroep Research, Development, Innovation (RDI) voor die ook Europese besluitvorming wil beïnvloeden. Ook het lidmaatschap van UASnet - een samenwerkingsverband van zeven koepelorganisaties van hogescholen dat focust op het toegepast en praktijkgericht onderzoek aan hogescholen en de innovatiekracht die daarvan uitgaat - past in dit kader. Op ad hoc basis probeert de VLHORA beide organisaties te verbinden en samen standpunten te laten innemen om de stem van de hogescholen nog sterker te laten klinken. ■

VLHORA communiceert

– Hilde Crevits, minister van Onderwijs: *"De hogeschool moet te midden van de samenleving staan. Ze connecteert met haar omgeving, de stad, met het werkveld en met een zeer breed internationaal netwerk".*

Hogescholen, krachtig in verbinding

Onder de titel 'Krachtig in verbinding' organiseerde VLHORA op 9 februari 2015 zijn tweede congres in het Vlaams Parlement. Want hogescholen zijn geen eilanden. Ze zijn stevig ingebed in hun regio, in het economisch en sociaal netwerk, kortom in de maatschappij. Ze verbinden de regio ook in hun eigen internationale netwerk. Die sterke en voortdurende wisselwerking is heel belangrijk voor zowel de inhoud en de vorm van het onderwijs als voor het onderzoek, de beoefening van de kunsten en de dienstverlening aan de hogescholen.. Door sterke banden met de omgeving te smeden, kunnen hogescholen groeien en vinden afgestudeerden werk.

Het congres bracht interessante keynotesprekers die hun visie zowel vanuit nationaal als internationaal oogpunt bekijken. Dirk Van Damme, hoofd van de Innovation and Measuring Progress Division (IMEP) van de OESO schetste het internationale kader en becommentarieerde de positie van hogescholen in het hoger onderwijs en de sterkte van hun verbindingen. Frank Beckx kwam als gedelegeerd bestuurder van essenscia vlaanderen het belang van krachtige banden met de industrie bespreken. Ulf Ehlers van de Duale Hochschule Baden-Württemberg besprak in een live verbinding de intense samenwerking tussen hogeschool en werkveld rond duaal leren in Duitse hogescholen.

Ook tijdens de workshops en het panelgesprek stond samenwerking met alle actoren centraal. Studenten beklemtoonden het belang van samenwerking voor hun opleiding en hun tewerkstellingskansen. Organisaties en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven wezen erop dat hogescholen altijd open staan voor samenwerking en co-creatie. De ondertekening van een eerste convenant tussen de VLHORA en de sectororganisatie essenscia vlaanderen (chemie en life sciences) om zowel op het vlak van instroom, stages en bachelorproeven, en van praktijkgericht onderzoek de krachten te bundelen, zette dit nog eens duidelijk in de verf. Dit convenant ondertekenden de ministers van Onderwijs en Werk mee.

Ten slotte erkende minister van Onderwijs Hilde Crevits het belang van een open dialoog en transparantie binnen ons hoger onderwijs. Samen met de VLHORA streeft ze naar hogescholen van een hoog niveau, die internationaal bekendstaan om hun kwaliteit. Om dat te bereiken, moeten hogescholen verder inspelen op de verwachtingen in het werkveld. De samenwerking tussen essenscia vlaanderen en onze hogescholen moet dat voor die sector verder verankeren. ■

© VLHORA

© VLHORA

VLHORA-project LED-netwerk

BERNARD DE POTTER
AGENTSCHAP INNOVEREN & ONDERNEMEN

– *“Op het gepaste tijdstip en met de juiste snelheid aan relevante, verstaanbare en praktijkgerichte kennis geraken, is essentieel geworden voor kmo’s en hierin speelt het LED-netwerk van de Vlaamse hogescholen een cruciale rol. Deze laagdrempelige kennisdiffusie is een hefboom om meer innovatie in meer bedrijven mogelijk te maken.”*

Doorstart voor het LED-project

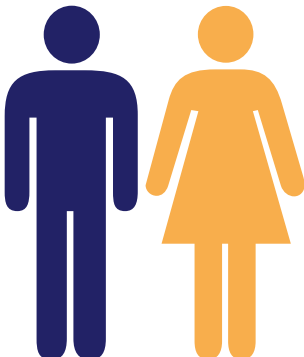
Hogescholen hebben door hun professioneel gerichte opleidingen traditioneel een sterke band met het werkveld, waaronder het bedrijfsleven. Grote ondernemingen beschikken vaak over voldoende competenties en middelen om kennis en expertise in huis te halen en te houden. Maar KMO’s moeten het vaak zonder eigen Research&Development-afdeling stellen, terwijl binnen de Vlaamse hogescholen heel wat innovatieve kennis en expertise aanwezig is, die in het werkveld kan gebruikt worden.

Daarom bouwden de Vlaamse hogescholen in 2013 de Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra (LED’s) uit. In 2014 geraakte het LED-netwerk op volle toeren, mee dankzij de samenwerking met het toenmalige Agentschap Ondernemen (AO). Ook in 2015 werd deze werking om kennisdeling met het werkveld te versterken, verdergezet en ondersteund door de Vlaamse overheid.

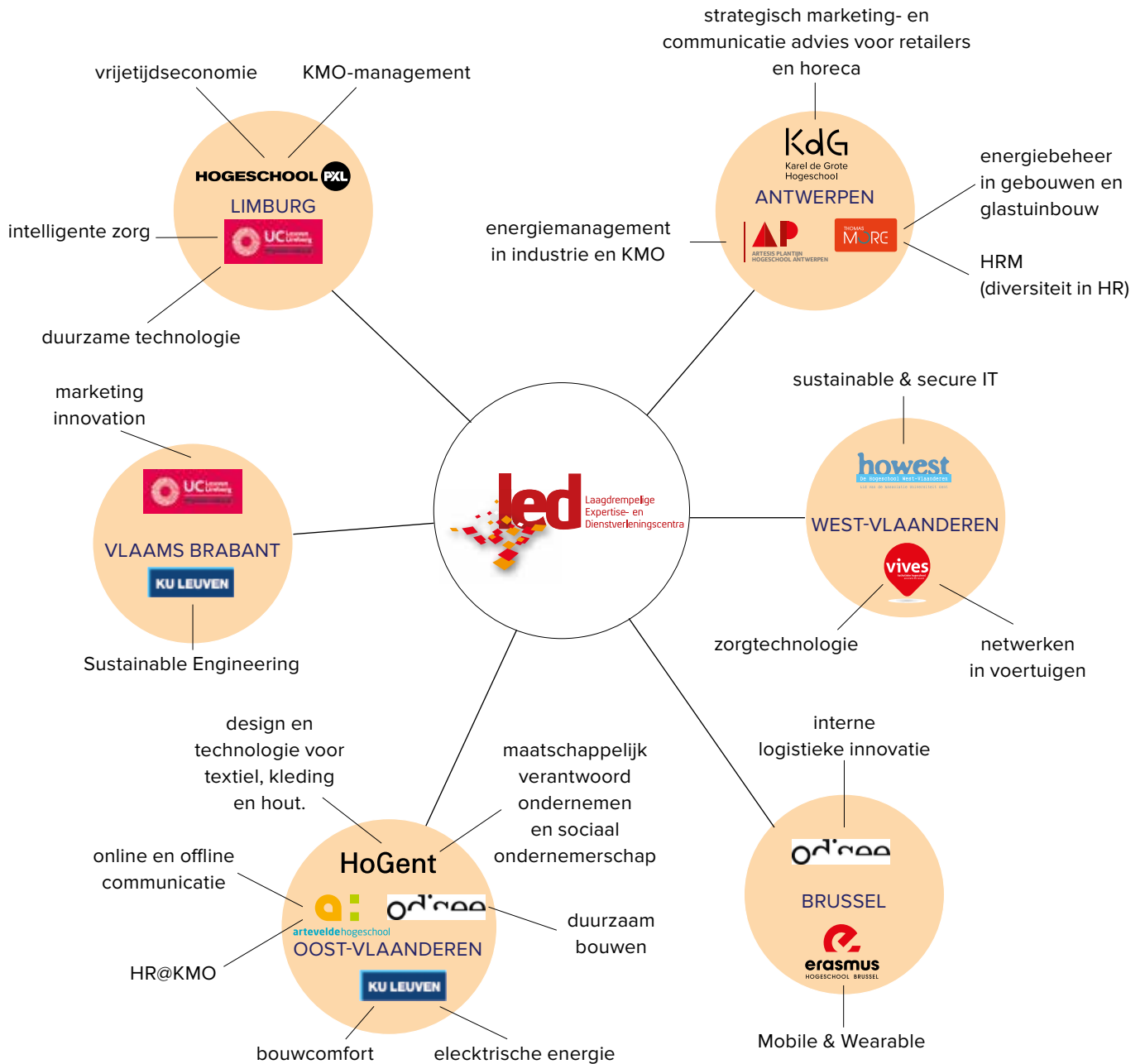
Dit LED-project krijgt in 2016 een vervolg dankzij steun van het EFRO (Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling), in combinatie met 45% ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid. Hiervoor werkte de subwerkgroep “LED” binnen de werkgroep wetenschappelijk onderzoeksbeleid eind 2015 een EFRO projectvoorstel uit.

De activiteiten van de LED’s worden in het vervolgproject bijgestuurd. Zo vervalt de provinciale aansturing vanuit de innovatiecentra en stuurt de nieuw aangestelde LED-coördinator het project voortaan aan voor heel Vlaanderen vanuit de VLHORA. Om een goede communicatie over de specifieke expertise van de LED’s te verzekeren, zal de project communicatie, vroeger vanuit de innovatiecentra, met een eigen budget ingebed worden binnen elke LED. Waar de LED’s in 2013-2015 uitgingen van een vraaggestuurde dienstverlening, werken ze nu een aanbodgestuurde strategie uit. Ten slotte leggen de LED’s voortaan een specifieke nadruk op de valorisatie van onderzoek met een duidelijk economisch doel binnen de KMO. Zo optimaliseren ze nog meer de wisselwerking tussen de kenniscentra en het bedrijfsleven.

Voor de Vlaamse KMO’s betekent dit concreet dat ze ook in 2016 voor hun praktische vragen zullen kunnen rekenen op een aantal uren gratis dienstverlening vanuit de Vlaamse hogescholen. Voor de hogescholen kan dit uitmonden in een langdurige samenwerking met de KMO in de vorm van dienstverlening of contractonderzoek, al dan niet met behulp van de KMO-portefeuille, of in de vorm van studentenopdrachten of stages. De LED’s zullen altijd doorverwijzen naar de meest optimale partij, gekoppeld aan de vraagstelling van de KMO; intern of extern. ■

expertises per LED verdeeld over de kennisinstelling binnen de verschillende provincies.

VLHORA-project Instaptoetsen lerarenopleiding

– Vlaams Parlement 24-03: minister Crevits: *“Wij zijn, in nauw overleg met de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en alle hogescholen, een instrument aan het ontwikkelen dat het akkoord wegdraagt van iedereen om een gelijkaardige en gelijkwaardige test voor alle leerlingen in te voeren.”*

– Vlaams Parlement 24-03: minister Crevits: *“Waarop zal de instaptoets worden gebaseerd? Ze zal het resultaat zijn van een integratie van bestaande instrumenten die vandaag al in de lerarenopleiding worden gebruikt. U weet dat hogescholen al vele jaren werken met proeven en screenings die echt geschikt zijn.”*

VLHORA ontwikkelt en test instaptoetsen lerarenopleiding

Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits lanceert in het academiejaar 2016-2017 verplichte niet-bindende instaptoetsen voor de lerarenopleiding. Als onderdeel van het Vlaamse regeerakkoord zijn deze niet-bindende instaptoetsen in het leven geroepen om de instroom van de lerarenopleiding te versterken. De toetsen geven studenten een indicatie of ze vaardig genoeg zijn in bepaalde startcompetenties om vlot te kunnen starten in de lerarenopleiding. Door studiekeizers bewust te maken van een eventuele achterstand voor een of meer onderdelen, kunnen lerarenopleidingen snel en gericht remediëren om zo studie-uitval en studievertraging te beperken.

Eind 2015 begon de VLHORA met de ontwikkeling van deze instaptoetsen voor eerstejaarsstudenten van de lerarenopleidingen kleuter-, lager- en secundair onderwijs, in opdracht van de minister. Om het project op te starten, vonden in december 2015 gesprekken plaats met de lerarenopleidingen. Zo wilde de VLHORA achterhalen welke testen (vorm en inhoud) hogescholen nu al gebruiken om nieuwe studenten te screenen. Daarnaast konden de lerarenopleidingen hun bekommernissen delen over de invulling en invoering van de komende instaptoets. Na de gesprekken hadden ze vooral nood aan een onderdeel Nederlands en een motivatie- en studievaardigheidentest. De opleiding lager onderwijs vroeg ook specifiek om testen Frans en wiskunde. Voor het onderdeel Nederlands ging de voorkeur uit naar een test die vaardigheden in een functionele context toetst. Voor wiskunde gaven de hogescholen aan dat de test gebaseerd kon worden op de eindtermen lager onderwijs.

In 2016 wordt de inhoud van de instaptoetsen bepaald en wordt er een technische pilot georganiseerd bij eerstejaarsstudenten van de verschillende lerarenopleidingen. Om de instaptoetsen voldoende te testen en te valideren, zal de VLHORA voor de ‘echte’ afname de definitieve versies van de toetsen nog uitproberen bij een groep laatstejaars van het secundair onderwijs. De instaptoetsen worden vervolgens voor het eerst begin academiejaar 2016 afgenomen bij de eerstejaarsstudenten van de lerarenopleidingen kleuter-, lager- en secundair onderwijs. In 2017 zullen de instaptoetsen vóór inschrijving plaatsvinden. ■

© ERASMUHOGESCHOOL BRUSSEL

© VLHORA

Vlaamse Hogescholenraad, jaarverslag 2015
© 2016, Vlaamse Hogescholenraad

Dit jaarverslag werd opgesteld onder de redactie van de VLHORA: Marc Vandewalle, Mathilde Joos, Mieke Martens, Carine Raes, Myriam Slock, Isabel Snauwaert, Lore Solemé, Willemijn van den Berg en Bruno Van Koeckhoven
Verantwoordelijke uitgever: Marc Vandewalle

✉ Ravensteingalerij 27/3, 1e verdieping, B-1000 Brussel
☎ +32 (0)2 211 41 95
📧 info@vlhora.be
🐦 @VLHORA_nieuws

Vormgeving: Erik Desombere

Wettelijk depot: D/2016/12.784/1

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad